

Läsgängets språkäventyr

Lukujengin kieliseikkailu
Lohkanjenji giellafearán
Lookkâmjee'ňđ ħiölljeä'Istös
Luuhâmjeeni kielâfiäráán

Fåret Loppan
Hunden Sylvi
Ormen Mask
Katten Touho
Ponnyn Moona

Skriven av: Mervi Heikkilä
Översättning Linda Ahlblad

Sagotivolit

En solig dag möttes Läsgänget på Sagotivolit. Alla var på plats: fåret Loppan, hunden Sylvi, ormen Mask, katten Touho och ponnyn Moona. Alla kunde olika språk och var väldigt glada över det. De kanske kunde lära varandra nya ord!

- Vad ska vi göra? frågade hunden Sylvi.
- Jag vill till spöktåget! meddelade Ormen Mask.
- Jag vill i alla fall inte, det är läskigt, skrek fåret Loppan. – Jag är hungrig. Jag skulle vilja ha sockervadd.
- Alla började slicka sig om läpparna.
- Sockervadd är en **hiärsku!** Ponnyn Moona frustade till.
- Menar du **herkku?** frågade ormen Mask.
- Jag tycker också att sockervadd är **en delikatess**, meddelade katten Touho.
- Ja, det är en riktig **hä'rcč**, suckade fåret Loppan.

Fåret Loppans svans hade börjat vifta. Att äta var det bästa Loppan visste. Snart får vi sockervadd! Loppan skyndade sig redan mot sockervaddsståndet.

- Hej, vänta på mig! Jag vill också ha **hersko**, skällde hunden Sylvi.

Alla smakade på orden i munnen. De smakade jättegott. Snart stod de vid ståndet och köpte maffiga sockervaddar.

Men vänta lite! Var det någon som saknades?

Plötsligt hördes ett gällt skrik.

- Var är ormen Mask? Fåret Loppan märkte att en i Läsgänget saknades.

Skriket hördes igen. Det var helt tydligt Masks röst!

- Jag tror att Mask steg på spöktåget, sade ponnyn Moona och mumsade i sig en stor bit sockervadd.

De andra nickade och fortsatte att äta.

Snart dök ormen Mask upp bredvid dem.

Mask skakade och ormens ansikte var helt vitt.

- Det måste ha varit ganska läskigt, sade ponnyn Moona.

Ormen Mask nickade

Som tur var visste Läsgänget vad som hjälper mot rädsla. De samlades runt Mask och gav ormen en enorm gruppkräm. Mask kände sig genast bättre.

Vad skulle ni ta till ert sagotivoli från den här sagan?

Hästkarusellen

En kväll hade fåret Loppan och hunden Sylvi kommit till Sagotivolit helt ensamma. De hade ett armband som gav inträde till nästan vilka maskiner som helst. Tivolits maskiner var underbart färgglada med sina lockande ljus.

– Vi går till hästkarusellen! föreslog hunden Sylvi.

Karusellen snurrade tyst, hästarna reste sig och sänkte sig i takt med musiken.

– Vågar jag? frågade fåret Loppan tvivlande.

– Modigt bara, sade hunden Sylvi. Loppan fick gåshud, men Sylvi gick före. Loppan var tvungen att följa efter.

Karusellen stannade och de tidigare kunderna klev av.

– Nu är det vår tur! gläpste hunden Sylvi. Hunden Sylvi hoppade upp på en vit karusellhäst. Loppan tyckte det var spännande, men till slut vågade fåret klättra upp på den blå hästen bredvid Sylvi. När alla andra hästar hade fått en ryttare snurrade karusellen i gång igen.

Oj, oj, oj! Fåret Loppan kramade hårt om halsen på sin egen häst och förberedde sig på att trilla av.

– Jippii! utbrast hunden Sylvi. Sylvi var inte rädd för att falla.

Plötsligt hörde fåret Loppan en viskning i sitt öra:

– Var inte rädd! Jag låter dig inte falla. Bara

luta dig tillbaka och tänk trevliga tankar, såsom på klöver!

Vem var det? Loppan såg sig omkring. Hunden Sylvi koncentrerade sig på karusellens musik och fart och märkte inte Loppan. Ingen annan som red i karusellen verkade fästa uppmärksamhet vid fåret Loppan.

Då märkte Loppan att den blå karusellhästen skakade på manen! Det var hästen som hade talat med Loppan! Loppan kände sig genast bättre. En pålitlig häst skulle inte låta honom falla. Fåret Loppan kramade lyckligt sin häst. Nu kändes karusellen rätt bra. Loppan hörde karusellens ljuva musik i öronen och karusellens rörelse kändes som ett trevligt gnisslande i magbotten.

När karusellen stannade utbrast Sylvi:

– Det var **somà!**

– Det där är ju nordsamiska. Men jag säger att det var roligt på skoltsamiska, alltså **hää'sk!** svarade Loppan lyckligt.

Den blå karusellhästen frustade belåtet till dem. Och till allas under sa han:

– Det var verkligen **somà.**

Vad skulle ni ta till ert sagotivoli från den här sagan?

Bollkastning

Katten Touho och ponnyn Moona hade kommit till Sagotivolit på tu man hand. De tänkte kasta boll vid bollkastningsståndet. De hade hört att man kan få bra pris på bollkastningen. Katten Touho menade att han var Finlands eller kanske hela världens bästa bollkastare. Ponnyn Moona tvivlade lite på Touhos förmåga.

– Jag har aldrig sett dig eller någon annan katt kasta boll, sade Moona.

Touho blev sårad.

– Du vet inte så mycket om katter. Finska katter är utmärkta bollkastare! Vi har vunnit de Olympiska spelen fem gånger i rad.

Ponnyn Moona stannade upp och funderade på saken. Det var sant att Moona inte visste så mycket om katter. Hon kände egentligen ingen annan katt än Touho.

– Okej, jag är ledsen. Jag hade bara fördomar, sade ponnyn Moona.

– Du är förlåten, lovade Touho och kramade sin vän.

Tur att katten Touho alltid snabbt lugnade sig.

Katten Touho och ponnyn Moona gick till bollkastningsståndet. Tivoliarbetaren gav dem tennisbollar.

– Ni måste träffa den där bilden. Om ni träffar diamanten som musen håller i med sina tassar får ni ett pris, instruerade tivoliarbetaren.

– Jag skulle hellre kasta på en höbal, mumlade Moona.

Men Touho hann inte lyssna på något, för

han hade bråttom att få priset. I snabb takt kastade katten alla bollar mot musens svans.

Touho träffade svansen fint.

– Jippii, jag vinner ett **palkinto!**

Touho var så ivrig att han talade svenska och finska om varandra.

– Aj ett palkinto, det är ju **palhâšume**, gnäggade Moona. Moona var stolt över att kunna tala enaresamiska.

Då sade tivoliarbetaren:

– Man får priset alltså **cistt** om man träffar diamanten som musen har i händerna, man får inget pris för att man träffar svansen.

Touho kunde inte tro sina öron Katten hade inte haft tid att lyssna på instruktionerna.

Nu skulle Touho inte få något pris. Touhos morrhår flaxade till och underläppen började darra.

– Oroa dig inte, vi har fortfarande en chans, tröstade Moona.

Sedan tog ponnyn bollarna och kastade dem rakt mot den lysande diamanten som musen höll i med sina tassar. Alla bollar träffade!

– Nu får du priset, sade tivoliarbetaren och gav Moona en jättelik godispåse.

– Tack, den räcker bra för två, sade Moona och delade godiset med Touho.

– Nu var Touho inte alls ledsen mer.

Vad skulle ni ta till ert sagotivoli från den här sagan?

Mete

– Jag hörde att det finns **mete** här, utbrast katten Touho.
Touho hade kommit till Sagotivolit tillsammans med sin vän, ormen Mask.
– Oj, jag trodde att man bara kan meta i älven eller sjön, alltså onkia, undrade ormen Mask.
– Eller till havs, konstaterade Touho.
– Det står **mete** där, vi går dit! Jag är hungrig, jag skulle vilja ha fisk!
Katten Touho tyckte att fisk var världens bästa mat.

Touho drog med sig Mask mot en skylt där det stod ett ord på fem språk: **ONGINTA, METE, OAGGUN, VUÄGGÖMŠ, UÄGGUM.**

– Jag är sugen på abborre eller gädda, säger Touho.
Det vattnades i Touhos mun, då katten i sitt sinne föreställde sig vilka fiskar man kunde meta.
– Hej! Här har du ett metspö, sade tivoliarbetaren vid metet och räckte katten Touho ett kort metspö med en magnet i ändan.
– En magnet! Varför finns det ingen krok? Och var är sjön? undrade Touho.

– Det finns ingen sjö, utan du måste meta en plastanka från den där bassängen. När du får en anka får du ett pris, förklarade tivoliarbetaren.
Katten Touho gapade stort. Ingen fisk! Ingen delikatess! Vilken slags mete var det här riktigt! Touho höll redan på att kasta bort

hela metspöet, men då fnös ormen Mask:
– Testa nu, du kan ju få ett hur fint pris som helst!

Katten Touho lugnade sig och började fiska efter en plastanka med sitt metspö. Touho lyckades fånga den största ankan.
– Oj, du fick en stor! Vad duktig du är! gratulerade ormen Mask.

Katten Touho log och gav den stora ankan till tivoliarbetaren.

– Här får man välja vilket pris man vill ha, sade tivoliarbetaren och förevisade olika mjukisdjur för Touho.

En av dem var en stor, mjuk gäddfisk.
– Den där vill jag ha! Touho pekade på gäddan.

Och katten fick gäddan. Gissa om Touho var stolt över sin fisk!

Vad skulle ni ta till ert sagotivoli från den här sagan?

Nya tivolit

Läsgänget träffades än en gång på Sagotivolit. Alla var på plats: fåret Loppa, hunden Sylvi, ormen Mask, katten Touho och ponnyn Moona. Stämningen var bedrövlig, då det kringresande Sagotivolit var på väg bort, till en annan ort.

– Nu måste vi ta avsked av Sagotivolit, sade fåret Loppa.

Loppans ögon blev fuktiga.

– **Tiörv, sörgg vuei'nne!** brakte fåret Loppa på skoltsamiska.

– **Heippa, pian nähdään!** väste Ormen Mask på finska.

– **Hej då, vi ses snart!** jamade katten Touho på svenska.

– **Moonâ tiervân, forgâ uáinip!** gnäggade Ponnyn Moona på enaresamiska.

– **Mana dearvan, fargga oaidnalit!** skällde hunden Sylvi på nordsamiska.

– Det var tråkigt, väste Mask. – Vad gör man nu när Sagotivolit sticker? frågade han.

– Får jag föreslå? sade en röst bakom dem. Alla blev litet skrämnda, men sedan märkte de att den glada tivolidirektören hade uppenbarat sig bakom dem.

– Vad då? gnäggade Ponnyn Moona.

– Om jag hade så roliga och skickliga vänner skulle jag starta ett eget tivoli eller en cirkus, förklarade tivolidirektören.

Läsgänget tittade på varandra.

– Det är sant. Jag kan göra kullerbytta!

sade hunden Sylvi ivrigt.

– Ska vi göra ett akrobatiknummer tillsammans? frågade ormen Mask. Jag kan också göra kullerbytta!

– Jag med! jamade katten Touho.

– Ja, låt oss göra en akrobatikföreställning, gläfsste hunden Sylvi.

– Och jag kan vara karusellhäst, föreslog ponnyn Moona.

– Får jag också vara karusellhäst? frågade fåret Loppa.

– Ja, självklart! sade Ponnyn Moona.

– Där har ni ju ett alldeles eget tivoli med akrobatnummer och karusell, sade clownen.

– Vad heter ert tivoli?

Läsgänget tittade på varandra och fundrade intensivt. Sorgen hade plötsligt förvandlats till glädje och roliga planer.

Hittar du på ett namn för
Läsgängets eget tivoli?

Vilket slags tivoli skulle du
vilja starta med dina vänner
eller familj?

Ordlista och inspelningar

Lyssna på hur ett ord låter på olika språk med hjälp av inspelningar:

→ bit.ly/lasganget-SV

1. delikatess:

- herkku (på finska)
- hersko (på nordsamiska)
- hä'rcč (på skoltsamiska)
- hiärsku (på enaresamiska)

2. roligt:

- hauskaa (på finska)
- somà (på nordsamiska)
- hää'sk (på skoltsamiska)
- hävski (på enaresamiska)

3. pris:

- palkinto (på finska)
- bálkkašupmi (på nordsamiska)
- cistt (på skoltsamiska)
- palhâšume (på enaresamiska)

4. mete:

- onginta (på finska)
- oaggun (på nordsamiska)
- vuäggmõš (på skoltsamiska)
- uággum (på enaresamiska)

5. Hej då, vi ses snart!:

- Heippa, pian nähdään! (på finska)
- Mana dearvan, fargga oaidnalit! (på nordsamiska)
- Tiörv, sörög vuei'nne! (på skoltsamiska)
- Moonâ tiervân, forgâ uáinip! (på enaresamiska)